

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SAPTAMANAL

Abonamentul anual: 400 Lei

Director: Pr. N. VASIU

Redacția și Administrația:
ALBA-IULIA, Str. Avram Iancu 3

ȘCOALA ȘI RELIGIA

de Dr. Seb. Stanca

Domnul Pamfil „Șcicar”, directorul ziarului „Curentul” se ocupă în numărul delat 28 Aprilie de problema religiei în școală și în special de rolul profesorului de religie pentru care se preconizează în marea reformă a învățământului o accentuare mai mare a acestuia. Ce caută preotul în școală, se întrebă domnul Șcicar, atunci „când preotul are la dispoziție pentru educarea sufletească a oamenilor biserica”. „Educația religioasă nu se face pe băncile școlii, ci la biserică, iar catedra profesorului de religie este amvonul”. Iar mai departe: „Învățământul secundar va trebui să pornească dela necesitățile societății românești spre a forma elemente capabile de a servi aceste necesități”.

„Aceste considerații îmbie deci concluzia logică: scoalere profesorilor de religie din școală și implicit eliminarea religiei însăși din cuprinsul școlii.”

Este regretabil că un gazetar de talia directorului „Curentului” nu și-a dat silința să curoască trecutul acestei probleme, cel puțin la noi în Ardeal. Ne vine să credem că pornirea aceasta împotriva religiei în școală isvorăște din alte societeli, decât dintr-o grijă neprihănită pentru conținutul idealist din suflete”.

Problema religiei în școală a fost la noi de mult înțeleasă, soluționată și pusă în practică, așa cum o reclamă necesitățile societății românești.

Școala românească s'a zemisli în tinda bisericii sub oblăduirea directă și activă a preotului. În această școală modestă se făcea o instrucție rudimentară, în schimb însă se punea temei pe educația religioasă și națională, care, așa simplistă cum era, a dat neamului și societății românești elemente de solidă valoare morală. Căci la noi religia și națiunea erau întotdeauna inseparabile una de alta.

Un început de organizare a acestei școale legate de biserică îl face episcopul Vasile Moga între anii 1816—1831 dând ordin preoților „să grijască de toți copiii ca să meargă la

școală și să nu aibă odihnă nici preotul, nici dascălul, până când nu vede că din cei tineri cresc oameni mai buni și cu frica lui Dumnezeu”. (circ. 807—1816). Iar „copiii să umble și la învățatură mai înaltă ca să poată fi de folos azi mâine neamului nostru” (Ms. 665—18315).

Din aceste școale au ieșit bărbații luminați ai epocii, episcopii Popazu și Popea, protopopii Pipos din Gioagiu, Rațiu din Alba Iulia, Boiu din Sighișoara, intelectualii Ioan Bran de Lemeni, Gavril Munteanu, Ioan Broțe, C. Lacea, Avram Iancu și mulți alții.

Organizarea sistematică și cu temeiuri solide a școlii confesionale, legată strâns de biserică, revine apoi metropolitului Șaguna, care a avut viziunea clară că învățământul, și primar și secundar, „trebuie să pornească dela necesitățile societății românești spre a forma elemente capabile de a servi acestor necesități”. Dar a știut că între aceste necesități locul cel dintâi revine educației religioase, fără de care nu se poate face educație morală. Și concepția aceasta s'a verificat complet în cursul vremii următoare.

„Aceste școale ale bisericii au format din copiii de țărani pleiada de preoți, învățatori și intelectuali români, cari au stat neclintii în fruntea poporului în toate vremile de restriște, înfruntând cu dârzenie toate pornirile vrășmașe ale împăraților neamului. Și tot aceste școale au făcut și din țărani români, rămași la brazda pământului, caractere morale, gata oricând să se sacrifice pentru credința în Dumnezeu și pentru idealurile noastre naționale.”

Zestrea aceasta religioasă morală primită în școala primară a bisericii, copiii au dus-o cu ei în școala secundară. Noi n'am avut școale secundare confesionale decât în Brașov și Blaj și una de jumătate la Beiuș, cari singure aveau profesori specialiști pentru religie. Dar în spiritul acestei școale era infiltrată adânc

concepția religioasă, nu numai în sufletul elevilor, ci mai înăi în al profesorilor de toate specialitățile. Cei ce au trecut prin aceste școale știu că profesorii nu zăboviau să strecoare în specialitatea materiei lor și argumente religioase, iar la biserică mergeau alături de elevi, nu numai profesorul de religie, ci și ceilalți profesori.

În școalele secundare ale statului maghiar n'au avut profesori speciali de religie, ci educația religioasă o făceau preoții localnici, fără retribuții, din curată iubire de neam și biserică.

Dar pretutindenea educația aceasta se făcea fără rigiditatea programei analitice, fără importanța notelor de clasificare. Preotul avea misiunea să fortifice sufletul elevilor în respectarea tradițiilor sfinte, în cimentarea credinței în Dumnezeu în iubirea devotată pentru ideal, ca să „dea societății românești elemente capabile de a servi aceste necesități”.

Și le-au dat. Din elevii acestor școale, călizi în duhul bisericii, de preoții umili, s'a alcătuit generația dela 1848

care a pectluit cu sângele miilor de mucenici credința în învierea națională. din aceste școale a ieșit pleiada figurilor eroice ale luptelor idealiste din epoca memorandumului și tot acest mediu a dat nenumăratele pilde de sacrificiu pentru unitatea noastră națională din 1916—1918, când au murit moarte de mucenici 242 Români, au fost țărâți prin închisori și exil 599 preoți, 99 învățatori, 472 intelectuali și 910 țărani și 47 condamnați la 244 ani închisoare.

Dar noi știm că și în vechiul regat influența bisericii era bine pronunțată în școală și credința religioasă trecea din școală la biserică, din contact imediat. Și această educație religioasă a dat pe cei opt sute mii de eroi, iar aceștia, și aici și acolo, în clipele hotărâtoare ale istoriei nu au luat drumul nici spre Paris, nici spre Roma, nici spre Berlin, nici aiurea, ci au stat dârzi la posturile lor, înfruntând cu viața lor toate primejdiile.

(Continuare în pag. 2-a)

DUHUL ANULUI 1848

Trecutul Ardealului vorbește mereu cu prezentul, sfătuindu-ne.

La 3—15 Mai 1848 Românii ardeleni au dus mai departe marea lor luptă de liberare națională.

Implinind legile scrise, dar puternic respectate, ale neamului, în fruntea țaranilor, adunați pe Câmpia numită de atunci încoace a Libertății, se aflau cărturarli și arhtereli.

Istoria a păstrat neștearsă fapta lui Simion Bărnuț care, vorbind Românilor, a făcut cunoscută lumii întregi dreptatea neamului său, iar amintirea credincioasă a poporului a purtat spre lumea legendelor jertfa mântuitoare a lui Avram Iancu, cel care a condus în luptă pe Moșii răsculați.

Duhul de eroică și mândră neatârnaire care a purtat pe drumurile revoluției naționale pe Români din 1848 este viu și treaz și azi în cetatea libertății românești: Ardealul.

Din isvoarele lui de nestăvilltă energie națională și din tradiția revoluționară a luptelor sale de eliberare socială se vor închea forțele și se vor formula lozincile împlinirilor românești de mâine.

Să urmăim pilda vechiului Ardeal.

ȘCOALA ȘI RELIGIA

(Urmare din pag. 1-a)

Însuși d-l Șeicaru precizează în alt articol al ziarului său, dela 5 Mai, că „o nație nu se improvizează, o nație își definește posibilitățile de viitor afirmările trecutului. În ceața prezentului așculți glasul sever al trecutului care orânduiește drumul viitorului. Nimeni nu se poate smulge trecutului, nimeni nu poate rupe cu trecutul, numai neisprăviții aventurilor zănațice își pot închipui că există plante fără rădăcini și nații fără istorie”.

Noi Românii pe aceste temelii am clădit și am fost și suntem și azi adânc convinși că educația morală și națională a poporului nu poate separa școala de biserică.

Preotul nu este numai al enoriașilor din biserică. El are datoria să grijească și de sucreșcența acestor enoriași, formându-și enoriașii de mâine din copiii și tinerii școlii. Cum va putea preotul modela sufletul enoriașilor maturi, când sufletul acestora este format în școală altfel decât îl așteaptă biserică și „necesitățile societății românești?”

Pentruca să scoți din cuptor o pâine bună este nevoie să-i dai mai întâi chiag și frământătura adecvată. Prin urmare educația religioasă a poporului trebuie începută întâi în familie, apoi pe băncile școlii, și nu de sus, de pe avion.

Care a fost însă situația în România mare? Școala confesională a fost luată din mâna bisericii, ba mai mult școala a fost chiar separată de biserică și educația religioasă a fost într-o parte redusă, în altă parte eliminată — cu totul din școală. În școala primară preotul a fost și este în unele locuri și astăzi numai tolerat, mai mult de silă, considerat ca o anexă inutilă. În școalele secundare s'a mărginit educația religioasă la două ore pe săptămână numai în clasele inferioare, iar în cele superioare redusă la o singură oră. În școalele speciale a fost eliminată cu totul înlocuindu-se cu o oră de „educație morală” pentru toți elevii de toate confesiunile. Și rezultatele dure-roase am avut prilejul să le constatăm de repetite ori.

Pe lângă aceasta s'a schimbat și programa analitică, comprimându-se materiile adevărat educative și introducându-se în clasele ultime probleme de apologetică și filozofie, elemente cu două tăisuri, cari ofereau elevilor, cu rezistența raționamentului intelektual încă prea subred, prilejul să alunece ușor în apele calculelor de sofistării ale ale raționaliștilor ate.

Și în plus s'au alăturat la a-

această stare dezagreabilă străjeria, matineele cinematografele, conferințele, excursiile și chiar și premilităria, cari și-au fixat programul de muncă în timpul serviciilor divine ale sfintei liturgii din Dumineci și sărbători.

Și noi atribuim în mare măsură excesele deviațiilor sufictești ale tineretului din iarna trecută tocmai tendinței de a elimina influența bisericii din școală. Tineretul celor 20 de ani din urmă a crescut în spirit exclusivist față de problemele religioase, iar școlile superioare de specialitate n'au mai avut puțința în 3—4 ani să schimbe radical sufletele lor, cristalizate deja în măsură considerabilă în direcții greșite.

Biserica noastră s'a sesizat mereu și permanent de concepțiile greșite ale reformelor școlare, și a accentuat în toate ocaziile cu hotărâre convingătoare, întemeiate pe experiența unui trecut destul de îndelungat, precizând revenirea la vechile tradiții ale colaborării strânse între biserică și școală, dar glasul ei a sunat în pustiu.

„În trecut se învăța mai serios, — constată d-l Șeicaru — școala dădea mai mulți oameni de ispravă, absolvenții liceului știau mai mult și mai temeinic”. Adevărat! Pentru că atunci învățământul școlar nu punea temeiul principal pe instrucție și încărcarea creierului elevilor cu formule și teorii inutile pentru viață, ci școala avea în vedere în primul plan educația sufletului, de dragul căreia se sacrifică adeseori o bună parte din materialul didactic.

Într'un singur punct suntem de acord cu d-l Șeicaru, fapt pe care l-am accentuat de repetite ori, ca profesorii de religie să rămână numai la școală și să renunțe la parohii, pentrucă „nu poți slugi la doi domni deodată”, ci sau pe unul sau pe celălalt îl vei păgubi.

Ori cum am judeca problema învățământului, convingerea noastră, clerici și mireni, este că în adevărata educație a cetățenilor patriei noastre românești, biserică nu poate fi separată de școală, dacă vrem să dăm „Societății românești elementele capabile de a servi aceste necesități”.

Pr. Dr. SEB. STANCA

Ne-a rămas 10 Mai și învățămintele lui

Dintre sărbătorile naționale care ne-au mai rămas, 10 Mai este prilejul celor mai valoroase îndemnuri obștești.

Dacă în trecut precum-pănea forma, podoaba, parada, astăzi avem datoria să renunțăm la toate acestea și în locul lor nu numai pentru durerea pierderilor suferite ci și pentru grija în fața a tot ceea ce ne mai poate aștepta, să privim faptele însăși săvârșite în această zi.

Pentru că fapte ne trebuie în primul rând și de aceea spre a le putea îndeplini, porunca ceasului de față este să învățăm unul fieștecarele cum au săvârșit înaintașii noștri toate acele înfăptuiri pe care le cuprindem în istoria acestui neam ca acte de glorie și eroism, socotindu-le demne de amintire netrecătoare.

Încă din 1857 Românii celor 2 principate stabiliră un program de realizări naționale. Programul cuprinde 4 puncte esențiale: Unirea principatelor, guvern constituțional, dinastie ereditară și independență națională.

Succesiv răbojul vremii a încrestat înfăptuirea tuturor acestora și la 10 Mai s'a luat jurământul celui dintâi domnitor din dinastia Hohenzollern, la 10 Mai 1877 s'a proclamat independența României, iar la 10 Mai 1881 a fost pusă pe capul Regelui Carol I. coroană făcută din oțelul tunurilor biruitoare la Plevna.

Toate aceste fapte nu s'au realizat, decât prin mari efortări, prin lupte sângeroase și neconținute amenințări externe.

Greutățile n'au descurajat însă pe nimeni și politica externă a României de atunci n'a încetat să pretindă, pentru o clipă măcar, recunoașterea dreptului poporului român. Stăruința aceasta a influențat până și pe *Bismarck*, care în *preajma războiului pruso-austriac*, la 20 Mai 1866, îndrumă

o delegație românească să agite intens idea României Mari.

În echilibrul politic al Europei de atunci, aceasta țară, mică la număr de suflete și slabă ca forță combativă, n'a valorat, nici mai mult, nici mai puțin, decât valorează România de astăzi, în cumpăna situației internaționale.

Dușmani erau și atunci destui și din toate părțile. Oștirea străină a Rusiei se afla încă în țară și presiunea acestui stat asupra României o înfățișează, fără puțință de învoială, la 31 Ianuarie 1878, diplomatul rus Gortschakov, spunând că »Moldova este unită cu Valahia împotriva tratatelor« și astfel nu are drept să revendice o complectă independență.

Și cu toate acestea nu numai că s'a revendicat independența completă, dar a și dobândit-o, iar după 8 ani România a putut lua loc între celelalte popoare ca un regat încununat de gloria unui războiu victorios.

În ce-a constat izbânda acelor vremuri?

La nici un caz nu în vreun ajutor străin efectiv. Atunci? În noi înșine. Înflorirea României și succesele ei, până la marea Unire din 1918, se datoresc capacității și clar-viziunii conducătorilor săi și solidarității întregului popor românesc conștient de îndatoririle sale pentru realizarea acestui ideal, pe care-l avea înscris în inima sa, fiecare român.

Acest ideal este în ființă și azi și deci ca un jurământ să răsune la acest 10 Mai din anul de încercare 1941:

»Murim mai bine-n luptă cu glorie deplină,

Decât să fim sclavi iarăși pe vechiul nost pământ”.

N. Vasile

»Pe voi lumea nu poate să vă urască, dar pe mine mă urește, pentrucă eu îi spun în față că lucrurile ei sunt rele».

(Ioan 7,7)

S'a împlinit o jumătate de veac dela moartea lui ION C. BRĂȚIANU

Ziua de 4 Mai a. c. a fost un popas de sfântă reculegere a neamului românesc întreg.

Prilej pentru aceasta a dat comemorarea împlinirii unei jumătăți de veac dela moartea marelui bărbat de stat Ion C. Brătianu, de al cărui nume se leagă momente excepționale de însemnate pentru istoria modernă a Românilor.

Nu este Român care să nu poarte în sufletul său, în acest timp de chinătoare suferință națională, amintirea dezastrului apropiat, dar la fel caută fiecare luminișul în care să culcească floarea nădejzii unui destin mai bun, decât acela pe care-l trăim.

De aceea s'au adunat, la mormântul dela Florica reprezentanții întregului pământ românesc și personalități politice care de mulți nu s'au mai întâlnit unii cu alții având aceeași bătaie a inimii, și au încercat să aprindă în conștiința lor, cu hotărârea ceasului suprem, lumină nouă din netrecătoarea făclie purtată de cel mai mare patriot român, care peste noian de ani ne învață că totul se poate:

„Prin mintea, prin brațele și prin inima noastră”.

La solemnitățile dela Florica au luat parte membrii familiei Brătianu: D-nii Dinu Brătianu, Gheorghe Brătianu etc. Apoi d-nii Mihai Antonescu, ministru de stat, ca reprezentant al guvernului, I. P. S. S. mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, I. P. S. S. mitropolitul Tit Simedrea al Bucovinei, P. S. S. episcopul Dionisie al Argeșului, P. S. S. Ion Bălan al Lugojului, dr. Iuliu Maniu, I. Mihalache, dr. C. Angelescu, D. R. Ionișescu, Victor Slăvescu, P. Halippa, Sever Bocu, Marmeline etc.

Solemnitatea a început cu sfințirea bisericii de lemn de lângă cavoul familiei Brătianu. Biserica aceasta a fost adusă din satul lui Ion Ursu Horia din Albac, în anul 1909. Treccerea acestei biserici pe pământul liber al României a fost un semn, cum este astăzi, al unității Ardealului cu Patria Mamă.

Sfințirea bisericii s'a făcut de I. P. S. S. mitropolitul Nicolae al Ardealului și de I. P. S. S. mitropolitul Tit al Bucovinei, P. S. S. episcopul Dionisie al Argeșului și un sobor de preoți.

I. P. S. S. mitropolitul Nicolae Bălan, după sfințirea bisericii, a spus următoarele:

Prin rugăciunile către Tatăl ceresc s'a călît în acest vechi făcaș puterea sufletului nostru spre a sluji Domnului pentru

unitatea sufletului și unitatea neamului nostru.

Biserica aceasta a fost ridicată, la început, de credincioșii din Albac servind trebuințelor lor religioase sub stăpânirea nemiloasă a străinilor.

În ea a fost botezat Horia, martirul înaintea altarului ei s'a plămădit unirea noastră a tuturor românilor.

Mai târziu, locașul acesta a devenit neîncăpător pentru mulțimea de credincioși din Albac care au hotărât să zidească alta mai măreață.

Atunci, ostenită acum de multe rele câte au fost, bătrâna biserică, s'a pornit la drum cum i-a cântat destinul.

Și, în această bisericuță ne-am găsit noi scăparea din neam în neam.

Ea a fost adusă aci în anul 1908 de Ion I. C. Brătianu ca un gest profetic.

Fapta lui are o înaltă semnificație simbolică; vroia ca prin mutarea ei, să aducă dincoace de munți, întreg Ardealul.

Ion I. C. Brătianu vroia ca să arate că idealul desrobirii și unirea nu se poate face decât printr'o jertfă ca a lui Horia.

Astăzi s'a sfințit din nou acest locaș de închinăciune în care s'a născut idealul de luptă a lui Horia.

Facă Domnul ca să se împlinească rugămintele noastre de libertate definitivă pentru toți românii.

După târnosirea bisericii a urmat un parastas în capela familiei Brătianu. Această capelă este clădită din piatră, iar în mijlocul ei se află cele 2 morminte, negre și masive, ale lui Ion Brătianu — tatăl și fiul.

Evocarea memoriei lui Ion C. Brătianu s'a făcut din pridvorul bisericii lui Horia.

Cel dintâi a vorbit I. P. S. S. mitropolitul Nicolae al Ardealului, spunând:

Ne-am întâlnit să dăruim un moment de reculegere sufletească amintirii marelui Ion C. Brătianu, dela a cărui repausare întru Domnul se împlinesc 50 de ani. Ne cheamă la această datorie puternică lui personalitate și meritele covârșitoare pentru încheierea unei Românie unite și tari, dar ne mână și greutatea zilelor ce le trăim. Când apăsarea vremurilor e atât de aspră, când orizontul întunecat pare o continuă amenințare pentru orice nădejde, când,

tocmai de aceea, se cere o deosebită bărbăție și slorțări extraordinare pentru a răsbi iarăși la lumină, e trebuință să ne adunăm la izvoarele întăritoare ale pildelor trecutului, ca să sorbim din ele putere curaj și capacitate de strădanie neobosită până la realizarea idealurilor noastre naționale.

Iar pilda vieții și activității lui Ion C. Brătianu este cum nu se poate mai potrivită pentru a ne grăi nouă celor de azi despre datoriile noastre și despre ceea ce putem înfăptui, dacă vom pune tot atâta iubire înfocată de neam, tot atâta tenacitate și seriozitate în lucrarea noastră, câtă a pus el.

Ion C. Brătianu face parte ca fruntaș din acea pleiadă providențială de bărbați ai neamului Românesc, cari cu o minunată destoinicie și cu o nestrămutată urmărire a unor ținte clar formulate, au condus acest neam vreme de o jumătate de secol — într'un timp de răspântie, într'un timp decisiv pentru soarta popoarelor — dela o stare de robie, de desmembrare și de umilință sub raportul politic până la forma de existență a unui stat unit, liber, respectat în afară și capabil să își întindă la „plinirea vremii” hotarele în jurul tuturor Românilor ce gemeau sub jugul străin.

Răsărit într'un veac ce se desmorțea sub razele ideii de libertate, Ion C. Brătianu a știut să o pună pe această în slujba idealului de eliberare națională și să capteze starea generoasă de spirit pe care o asemenea idee a creat-o în conștiința Europei, în favorul străduințelor unui neam însetat de a scăpa de sub tirania prea îndelungată a unor stăpâniri cari îi înăbușeau înflorirea puterilor de viață și îl opreau să se înalțe la rostul ce i l'a hărăzit Dumnezeu și lui pe acest pământ.

Mișcarea revoluționară dela 1848, desbaterile atât de patriotice ale divanului ad hoc din 1857, cu hotărârile lui de unire a Moldovei și Munteniei într'un singur stat autonom, străduințele ulterioare de consolidare a tânărului Stat român prin aducerea Domnitorului Carol I, prin dobândirea independenței în războiul dela 1877 și prin proclamarea Regatului — ca și toate reformele și acțiunile de înnoire socială și de întărire economică și politică, îl au pe Ion C. Brătianu ca pe cel mai de seamă protagonist.

Consolidarea și organizarea

rapidă a acestui stat, sub impulsul unei viguroase gălgăiri de viață și de mândră conștiință națională, se face în bună parte sub cărma dibace și patriotică a lui Ion C. Brătianu. Niciodată nu s'a simțit circulând în cuprinsul sufletului românesc atâta optimism și atâta încredere în viitor, ca într'un adevărat organism tânăr, cărui totuși îi stă deschis și îi este posibil.

Prin activitatea lui Ion C. Brătianu și a prietenilor săi, sub sceptrul sobru și înțelept al Regelui Carol I, s'a pus temelia solidă a înfăptuirii vișului nostru celui mai scump, unirea tuturor Românilor între granițele aceluiaș Stat liber, unire anticipată simbolic de gestul aducerii bisericii lui Horia la Florica, prin marele fiu și realizator deplin al testamentului lui Ion C. Brătianu. Fapta de epopee a românismului din 1916—1918 n'a fost decât concretizarea și încoronarea unei tensiuni care și-a precizat domnia a tot stăpânitoare în sufletul românesc și în politica statului român, în epoca ce a început în anul 1848.

Astăzi vedem o parte din clădirea, ridicată pe temelia pusă de Ion C. Brătianu, știrbită. De aceea cu atât mai grăitoare ne este pilda lui. Nouă ne este dat nu numai să-i admirăm munca, ci să i-o și imitam pentru a reînăpăta în integritatea lui idealul național urmărit de el.

Pedicile nu sunt azi atât de mari ca cele ce-i stăteau lui înopotivă. El și generația lui aveau să crească aproape totul dela început. Cu toate simpatiile pe cari le putea întâlni în lumea contemporană, forțele unei mentalități vechi erau încă destul de puternice. Azi noi n'avem decât de refăcut o mică parte din idealul fundamental de viață al neamului nostru. Iar lumea de azi are altă înțelegere față de aspirațiunile naționale și icoana României integrale s'a rotunjit concret, cu toate drepturile și legitimațiile ei, în conștiința omenirii. Ceea ce a luat odată fință reală în lumina soarelui, nu mai poate fi uitat, nu mai poate fi tratat cu aceeași indiferență, cu care putea fi tratat înainte de a fi fost.

Plini de recunoștință față de memoria lui Ion C. Brătianu, ne legăm să ne străduim din toate puterile a fi vrednici de moștenirea spirituală ce ne-a lăsat-o și să urmărim linia indicată de necurmata lui osteneală spre unirea întregului neam într'o țară a lui numai a lui.

Iar Dumnezeu, care a ajutat neamului nostru prin el,

(Continuare în pag. 4-a)

S'a împlinit o jumătate de veac dela moartea lui Ion C. Brătianu

(Continuare din pag. 5-a)

să-i împărtășească cununa cea neperitoare a veșniciei odibne și fericirii, ajutându-ne și nouă celor de azi să vedem silințele noastre pentru ridicarea neamului, încoronate de succes deplin, cum au fost încoronate și ale lui.

A urmat apoi discursul d-lui Mihai Antonescu, ministru de Stat, — care a definit astfel rolul istoric al lui Ion C. Brătianu.

Generalul Antonescu și guvernul țării au ținut să-și mărturisască prezența la această comemorare. Nu numai pentru a închina omagiul pios unui ziditor de țară, dar și pentru a însemna, educator, un moment de evocare, care aparține Neamului întreg.

A guvernarea nu înscamnă numai a-ți arde grija, a-ți trudi lupta, a-ți închina toate puterile vieții intereselor obștei prezente și răvnelor viitorului, — ci a scoate din tezaurul trecutului tot ceace poate să-i înobileze conștiința națională de totdeauna.

Ion Brătianu este din acești predestinați; iar evocarea lui însemnează o ciustire națională și un sfat românesc.

Evocarea vieții lui este ascultarea unui imn de nesfârșită iubire de țară; iar depănarea faptei lui este parcurgerea însăși a istoriei renașterii și neatărnării noastre.

Ziditor de Stat, el i-a învădăcinat instituțiile fundamentale:

Dinastia, simbol de prestigiu și de liniște, punte de împăcare și de unire.

Ca și azi, atunci, poporul nostru trebuia să purceadă la scuturarea influențelor străine și la aflarea unor forme de organizare care să-i așeze renașterea într'un climat de autentică împlinire națională.

Realismul robust, clarvizitinea sa politică și neînduplecata sa mândrie românească au făcut din Domnia Regelui Carol I epoca de temelie a vieții noastre naționale.

Realismul lui Ion Brătianu, politica senină și înțeleaptă a drepturilor Neamului n'a fost însă nici odată pătată de o singură faptă de tranzație, de un singur semn de renunțare de cea mai vagă umilitate.

Armata, reazăm sigur al ordinei și al apărării, afirmare și împlinire de dreptate.

Ideia națională, intrasigentă și mândria drepturilor, orizont larg deschis pridvorului vieții românești de totdeauna.

De aceea, omul de Stat Ion Brătianu este și rămâne mai presus de toate un național.

Cu atât mai mult cu cât împrejurările politice de azi se aseamănă poruncitor cu acelea ale epocii lui Ion Brătianu.

Infrânt de congresul din 1878, nu numai că n'a primit să renunțe la drepturile asupra Basarabiei, dar a dat întregii Europe o pildă de mândrie și onoare națională.

Primin la 1 Iulie 1878 împreună cu Kogălniceanu pentru a ceti Memorandumul drepturilor românești, știindu-și cauza dinainte pierdută, el nu s'a sfii totuși să depună pe masa Congresului patenta imperială prin care Țarul Rușilor ratifica cu semnătura lui garanțarea teritoriului românesc al Basarabiei cotopte, voind să arate Europei cât pretuște semnătura Țarilor.

A fost prima faptă mărturisitoare că poporul român era într'adevăr un popor independent, deși nu-și văzuse încă recunoscută neatărnarea de Statele Europei. Fiindcă pentru el independența unui neam nu însemna o afirmare goală și sonoră, ci unirea tuturor într'un crez și afirmarea demnității unite prin fapte de intrasigentă națională.

Dacă pentru Ion Brătianu o Națiune însemna o geografie realistă în permanență mișcare și adaptare, ea nu a încetat niciodată de a fi un marș biruitor asupra destinului, o cetate de luptă și de jertfă în veșnică afirmare și dovedire.

De aceea, Ion Brătianu rămâne nu numai un ctitor al bisericii neamului, dar un crez de viață, căruia trebuie să-ți închini mereu sufletul nu numai pentru a-l evoca și înțelege, ci pentru a-l asculta și urma.

El este azi mai prezent decât oricând. Nu fiindcă morții sunt mai puternici decât cei vii. Ci fiindcă el, murind, a știut să trăiască în veșnicia Neamului.

Ion C. Brătianu s'a născut în Pitești, la 2 Iunie 1821. A studiat în Pitești și București, apoi în 1842 pleacă la Paris, urmând cursuri de politehnică, istoria universală și științe de stat la „Collège de France”. În 1848 se întoarce în țară, deslănțuind revoluția cu generația sa. Fiind exilat după înăbușirea revoluției se duce la Paris, căutând să convingă cercurile franceze despre dreptatea cauzei Românilor. Revenind în țară, lucrează pentru Unirea Principatelor, susține împroprietărea țăranilor, realizează aducerea dinastiei Hohenzolern, deslănțuie războiul pentru independență și proclamă regalitatea, apoi reorganizează Regatul Român pe baze moderne. A murit la 4 Mai 1891.

Ion C. Brătianu a fost un om providențial și munca lui neobosită a dat țării independență și prestigiul, la care trebuie să tindem din nou.

Academia Română comemorează pe Prof. N. IORGA

Academia Română a comemorat Joi 8 Mai, pe profesorul Nicolae Iorga.

La ora 21 s'a oficiat un parastas, iar la ora 4 după amiază, Academia a ținut ședință festivă de comemorare. Solemnitatea a fost radio-difuzată pentru a fi ascultată de cât mai multă lume.

D. general Rosetti, ministrul instrucției a dispus ca membrii corpului didactic, elevii și elevele tuturor școalelor să asculte desfășurarea acestei solemnități.

În acest scop, direcțiile școalelor care au aparate de radio au chemat membrii corpului didactic și elevii la școală în ziua și la ora indicată.

Directorii școalelor care n'au avut astfel de aparate, au mers cu elevii și profesorii la cea mai apropiată școală de radio din localitate. Unde nici aceasta nu a fost posibil, s'a făcut apel la persoanele care au aparate de radio, să înlesnescă ascultarea solemnității, de către câți mai mulți elevi și membri ai corpului didactic.

O cruce pe Feleac.

Societatea Femeilor Ortodoxe Române din Ardeal a îmbinat totdeauna, în mod fericit, preocupările sale religioase cu cele naționale.

Atitudinea aceasta trebuie urmată mai ales azi, când în Ardeal elementul românesc este copleșit de atâtea griji nouă și cu o puternică influență asupra conștiinței publice.

Președinta acestei societăți, dna Alexandrina Cantacuzino, vizitând orașele ardeleni, a luat deci și acum o fericită inițiativă când a hotărât să ridice la Feleac o mare cruce ortodoxă.

Comuna Feleac este acum nu numai o piatră de hotar ci și un punct de întâlnire a privirii tuturor Românilor ardeleni.

Crucea aceasta deci se va așeza pe culmea Feleacului și, fiind luminată electric, va lumina până departe nu numai noaptea ci ca un simbol al credinței noastre tari, și în întunericul vieții noastre naționale.

Preoții nu pot fi învățători

Interzicerea cumulului în învățământ și combaterea șomajului intelectual

Dispozițiunile art. 5 și 6 din decretul-lege pentru interzicerea cumulului în învățământ și combaterea șomajului intelectual din 23 Octombrie 1940, se modifică după cum urmează:

Preoții nu vor fi și învățători.

Preoții care optează pentru funcțiunea de învățător primesc și gradațiile pe care le-au avut ca preoți până la data optării, iar acei care optează pentru postul de preot, primesc și gradațiile pe care le-au avut ca învățători până la aceeași dată.

Preoții care optează pentru funcțiunea de învățător sunt obligați a sluji în mod onorific în toate duminicile și sărbătorile în Biserica parohiei în raza căreia se găsește școala unde funcționează; ei nu au drept la veniturile epitrahirului sau alte venituri ale Bisericii.

Preoții care au optat pentru postul de preot, sunt obligați să predea religia la școala primară din cuprinsul parohiei. În cazul neîndeplinirii acestei obligațiuni, ministerul va putea să suprima plata gradațiilor.

La parohiile rămase vacante prin optarea preotului învățător pentru școală, până la numirea unui preot paroh, preotul care a optat pentru învățământ va avea obligațiunea să facă orice serviciu religios ce i se va cere și va avea dreptul la veniturile epitrahilului și ale bisericii, dar nu va primi salariul de bază.

Preoții profesori la facultăți sau academii teologice, precum și preoții profesori de religie în învățământ de grad secundar nu pot fi parohi și nu pot funcționa cu salariu la vreo parohie prevăzută în bugetul Statului sau particulară.

Preoții profesori la facultăți sau academii teologice își păstrează dreptul de a sluji onorific la biserica la care a funcționat: ei nu pot beneficia de veniturile epitrahirului.

Nr. 164—1941.

Comunicat

Aducem la cunoștința preoților noștri ordinul No. 70.534—1941, al On. Minister al Cultelor, care ne comunică faptul, că s'a unificat impozitul proporțional, astfel că în viitor se vor aplica pe facturi un singur timbru fiscal unificat de 6%—4%.

Chitanțele societăților comerciale se vor timbra dela 10—10.000 lei cu timbrul unificat de 5 lei, dela 10.000—50.000 lei cu 13 lei, dela 50.000—100.000 lei cu 26 lei, dela 100.000 lei cu 10 lei în plus de fiecare sută de mii de lei.

Alba-Iulia, 8 Mai 1941.

Președinte: Al. Baba Secretar: T. Ciuruș
Tip. „ALBA” Cenzurat